

KAS LAUKIA VOKIETIJOS EKONOMIKOS 2021 METAIS?

2021 m. sausio 1 d. Berlyno dienraštyje Der Tagesspiegel pasirodžiusiame savo straipsnyje „2021 m. gali būti iliuzijų žlugimo metai“ Vokietijos ekonomikos tyrimų instituto (vok. Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung, DWI Berlin) vadovas Marcel Fratzscher sako: „Dauguma ekonominių prognozių 2021 m. apibūdintinos kaip paprasčiausios svajonės ir norai, kurie remiasi prielaida, kad COVID-19 pandemija greitai pasibaigs, o tai lems spartų ekonomikos atsigavimą 2021 metais. Iš tiesų tokios prognozės tėra iliuzija“.

Prieš pereinant prie 2021 m. prognozių apžvalgos, trumpai prisiminkime, kas Vokietijos ekonomikai buvo prognozuojama 2020 metais. Nepaisant to, kad 2020 metų sausio mėn. Kinijoje jau plito COVID-19, Vokietijos ekonomikai buvo prognozuojamas didžiulis bumus, o minčių, kad pandemija apims pasaulį ir Vokietiją, nebuvo. Kovo-balandžio mėn. prognozės apsivertė aukštyn kojomis, buvo kalbama apie ekonomikos Armagedoną ir istorinį nuosmukį. Prognozes apie Vokietijos ekonomikos kritimą 10 procentų dar labiau paskatino prasti antrojo 2020 m. ketvirčio rezultatai, tad metų viduryje pesimizmo nestigo. Tada pasirodė netikėtai geri trečiojo ketvirčio rezultatai, kurie įnešė euforijos ir paskatino nemenką dalį ekonomistų skelbti greito atsigavimo prognozes. Taigi, žvelgiant į 2020 m. ekonominių prognozių raidą, peršasi viena išvada: turbūt niekada anksčiau per 1 metų laikotarpį ekonomikos prognozės nebuvo keičiamos taip radikaliai ir taip dažnai.

Tad gal tikrai DWI vadovas M. Fratzscher yra teisus – visos 2021 m. ekonominės prognozės tėra įsivaizdavimai ir iliuzijos? Iš tiesų, bet kokios prognozės, kol negalime tiksliai pasakyti, kaip ilgai užsitęs COVID-19 pandemija ir kaip sparčiai vyks skiepijama nuo koronavirusinės infekcijos, yra sudėtingos kaip niekada. COVID-19 pandemijos eiga ir trukmė yra pagrindinis neaiškus kintamasis, kuris ekonomikos raidos kontekste leidžia kalbėti labiau apie galimus 2021 m. scenarijus nei apie konkrečias ekonomines prognozes. Visgi ekonomistai ir ekonomikos tyrimų centrai mėgina nuspėti 2021 m. raidą...

I. Ką 2021 metams prognozuoja svarbiausi Vokietijos ekonomikos tyrimų institutai?

- **Ifo institutas** (vok. *Leibniz-Institut für Wirtschaftsforschung an der Universität München*):

Prognozės prielaidos: visi karantino suvaržymai bus palaipsniui panaikinti balandžio-birželio mėn.

Prognozės esmė: ekonomikos atsigavimas 2021 m. bus lėtas, augimas prasidės ne anksčiau nei antrąjį ketvirtį. Augimo prielaidos – padidėjęs vidaus vartojimas ir stabilus eksportas. Prognozuojamas stabilus nedarbo lygis (5,9 proc.), tačiau įspėjama, kad 2021 m. tikėtina bankrotų banga. Bendras 2021 m. prognozuojamas ekonomikos augimas – 4,2 proc. 2022 m. tikimasi dar didesnio augimo.

- **Kylio pasaulio ekonomikos institutas, IFW** (vok. *das Institut für Weltwirtschaft an der Universität Kiel*)

Prognozės prielaidos: pandemija bus suvaldyta pavasarį.

Prognozės esmė: nors nesitikima staigaus ir lengvo ekonomikos atsigavimo 2021 metais, prognozuojama, kad ekonomikos kritimas nebus didesnis nei 2020 m. pavasarį. Tikimasi, kad Vokietijos eksportas išliks stabilus, o tai padės pramonei išgyventi pandemiją be didesnių

nuostolių. Bendrai prognozuojama, kad 2021 m. Vokietijos BVP augs 3,8 proc.; tuo pačiu tikimasi, kad 2022 m. šalies ekonomika augs 4,5 proc. Prognozuojama, kad nedarbo lygis išliks nepakitęs – 5,9 proc.

- **Vokietijos ekonomikos tyrimų institutas, DWI** (vok. *Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung, DWI Berlin*):

Prognozės prielaidos: COVID-19 pandemija bus suvaldyta iki pavasario, o dauguma žmonių bus paskiepyti iki vasaros pradžios.

Prognozės esmė: jei pandemija bus suvaldyta, Vokietijos ekonomika prieškrizinį lygį gali pasiekti 2021 m. pabaigoje. Jei karantino suvaržymai bus pratęsti ir galios pavasario mėnesiais – galima tikėtis didesnės ekonominės recesijos. DWI prognozuoja, kad, pasitvirtinus geriausiam scenarijui, 2021 m. Vokietijos ekonomika augs 5,3 proc., pasitvirtinus blogiausiam scenarijui – susitrauks 1.5 proc.

- **Vokietijos ekonomikos institutas, IW** (vok. *das Institut der deutschen Wirtschaft, IW*):

Prognozės prielaidos: Sėkminga vakcinacijos kampanija ir pandemijos suvaldymas pavasario mėnesiais.

Prognozės esmė: suvaldžius pandemiją, Vokietijos ekonomika atsigaus ir į prieš krizinį lygį grįš 2021 m. ketvirtajame ketvirtyje, nors pirmame metų ketvirtyje numatomas ekonomikos susitraukimas. Prognozuojama, kad nesuvaldyta pandemija pasaulio mastu neigiamai paveiks eksportą, taip pat gali lemti darbo jėgos stygių tam tikruose sektoriuose, pvz., statybų. Numatomas lėtas darbo rinkos atsigavimas, tačiau nedarbo augimas neprognozuojamas – tikimasi, kad nedarbo lygis Vokietijoje išliks stabilus – 5,9 proc. Bendrai 2021 m. prognozuojamas 4 proc. BVP augimas.

II. Kaip atrodo 2021 m. Vokietijos biudžetas ir valstybės skola?

2021 m. planuojamas deficitinis Vokietijos biudžetas (4,2% BVP deficitas Vyriausybės vertinimu; 4,5% deficitas nepriklausomų ekspertų vertinimu).

2021 m. ženkliai išaugs Vokietijos skola. Vokietijos Finansų ministerija yra paskelbusi, kad 2021 m. šalis planuoja papildomai skolintis 160 mlrd. eurų. Pastebėtina, kad iš pasiskolintų lėšų 39,5 mlrd. eurų bus panaudota kaip parama verslui, patyrusiam nuostolių dėl COVID-19 pandemijos suvaržymų, o 2,7 mlrd. eurų bus skirti vakcinų nuo COVID-19 įsigijimui.

Apskritai 2020-2021 m. Vokietijos valstybės skola sudarys apie 300 mlrd. eurų. Taip pat pastebėtina, kad šiemet Vokietijos federalinis parlamentas laikinai panaikino iki šiol galiojusį skolinimosi limitą, taip įgalindamas vyriausybę papildomai pasiskolinti iki 218 mlrd. eurų, kurie būtų skiriami ekonomikos stimuliavimo priemonių įgyvendinimui.

III. Kodėl 2021 m. gali būti geresni?

Išskirtini mažiausiai 4 veiksniai, kurie darys teigiamą poveikį Vokietijos ekonomikai 2021 metais:

1. Skiepai teikia vilties. 2020 m. pabaigoje prasidėjusi vakcinacija nuo koronavirusinės infekcijos teikia vilčių, kad pandemija gali būti suvaldyta dar pirmąjį 2021 m. pusmetį. o tai yra svarbiausias pagrindas verslo ir ekonomikos atsigavimui.

2. Pramonė užtikrina ekonomikos stabilumą. Antrosios COVID19 bangos suvaržymai nedaro didelio poveikio Vokietijos pramonei. Tiekimo ir transporto grandinės, priešingai nei 2020 m.

pavasarij, antrojo karantino metu nebuvo paveiktos, tad Vokietijos automobilių, chemijos, mechanikos inžinerijos pramonė, kuri smarkiai nukentėjo pernai pavasarij, antrosios COVID-19 bangos metu ir toliau auga. Verta prisiminti, kad Vokietijos pramonė sukuria 24 proc. BVP, todėl gera pramonės būklė yra esminė šalies ekonomikos augimui (palyginimui – prekyba sudaro 2 proc. BVP; svetingumo industrija – vos 2 proc.)

3. Eksporto augimo potencialas. Ekonomikos augimas Azijoje ir ypač Kinijoje, yra gera žinia Vokietijai, kurios ekonomika yra didele dalimi orientuota į ir priklausoma nuo eksporto.

4. Teigiamas globalių procesų poveikis. Su eksporto ir tarptautinės prekybos sritimi yra susijusi ir ta aplinkybė, kad JAV baigiasi D. Trumpo era, o tai reiškia ir paliaubas prekybos karuose. Taip pat tikėtina, kad, pasikeitus prezidentui, JAV vėl prisijungs prie Paryžiaus klimato susitarimo, o tai prisidės prie sklandesnės žaliosios ekonomikos transformacijos.

IV. Išvados

Nepaisant didelio neapibrėžtumo, visi svarbiausi ir įtakingiausi Vokietijos ekonomikos tyrimų centrai ir ekspertai tikisi, kad 2021 metai bus pakilimo metai. Vokietijos ekonominės prognozės 2021 metams yra teigiamos: BVP augimo prognozės svyruoja nuo 3,8 proc. iki 5,3 proc. Vis dėlto tai reiškia, kad į priešpandeminį lygį Vokietijos ekonomika 2021 m. negrįš – tokio grįžimo galima tikėtis ne anksčiau nei 2022 metais.

Ekspertai prognozuoja, kad Vokietijai pavyks išlaikyti stabilius eksporto lygius, kas yra esminė sąlyga Vokietijos pramonei, ir išvengti nedarbo augimo. Tačiau pagrindinė visų šių prognozių prielaida – COVID-19 pandemijos suvaldymas pavasario mėnesiais. Vokietijos užimtumo tyrimų instituto (IAB) ekonomikos ekspertas Enzo Weberis yra apskaičiavęs, kad 1 savaitė griežtų karantino apribojimų Vokietijos ekonomikai kainuoja maždaug 3,5 mlrd. eurų. Taigi 2021 m. Vokietijos ekonominė raida nemenka dalimi priklausys nuo to, kaip ilgai užsitęs su pandemijos suvaldymu susiję apribojimai.

2021 m. parodys, ar *DWI Berlin* vadovas M. Fratzscher buvo teisus, įspėdamas dėl labai ribotų galimybių prognozuoti ir numatyti šių metų ekonomikos raidą. Kol kas atrodo, kad yra prielaidų kurti tiek labiau optimistines, tiek labiau pesimistines prognozes. Aišku tik tai, kad 2021 m. ekonomika bus stipriai veikiama pandemijos, o apie stabilesnę ir labiau užtikrintą atsigavimą, greičiausiai, galėsime kalbėti tik 2022 metais.

Parengė Giedrius Jokubauskis, LR ambasados Vokietijos Federacinėje Respublikoje pirmasis sekretorius